

דבורה בנאית מבקרת קרקש צהוב

אלון קיבל, חוג כלנית - alonkibel@gmail.com

הפריחה בהר-הנגב בעיצומה והשנה התחילה הפריחה מוקדם מהרגיל. בטיול אשר ערכתי באזור בורות לוף, הגעתי לבור מים קדום ובשוליו שיח **קרקש צהוב** פורח (מכונה בור הקרקש באתר "עמוד ענן"). והנה תוך כדי התבוננות בפרחי **הקרקש** נחתה דבורה על סירת הפרח ותחבה בחוזקה את ראשה למפתח אשר בין מפרש הפרח לחלקו התחתון. הצילום ממש מבטא את "הנחישות וההשתדלות" של הדבורה להגיע למקור הצוף הנמצא בבסיס צינור האבקנים במרחק של 4-5 מ"מ מפתח המפרש. ואכן **לדבורה הבנאית** *Calicodoma* sp. אשר בתמונה חדק שאורכו 6 מ"מ אותו היא שולפת מתחת לראשה לאחר נחיתתה על הפרח.

רגליה האחוריות של הבנאית חשופות מאבקה, ואפשר לטעות ולהניח כי הדבורה לוקחת מהפרח רק צוף ואיננה אוספת אבקה. אולם הבנאית היא דבורה השייכת למשפחה של דבורים יחידאיות מיוחדת - **גזרניתיים** Megachilidae, אשר כל המינים שבה, אוספות את האבקה לתחתית הבטן שלהם. בבטן הדבורה בנוי שורות של מסרקי שערות לתוכן

נאספים גרגירי האבקה. בספרות האבקה קלסית מודגש כי הדבורים הגזרניות עברו קואבולוציה משותפת עם פרחי הקטניות: הדבורים אשר נוחתות על סירת הפרח מפעילות מנגנונים מיוחדים של מנוף או בוכנה הדוחפים את אבקת הפרח מעלה לעבר בטן הדבורה. שיטת האבקה זו קרויה "האבקה בטן" לעומת "האבקה גב הקיימת בפרח השפתניים והלועניתיים. אולם מתברר כי גם דבורים רבות אחרות, החסרות את מנגנון המסרק בבטן מבקרות בפרחי הקטניות, שותו צוף ואוספות אבקה ברגליהן. ומאידך דבורים גזרניות רבות מבקרות יותר בפרחים שאינם נמנים על משפחת הקטניות.

האם הבנאית אשר בתמונה רק לוגמת צוף מהפרח? ואולי הצלם לא שם לב כי בטנה רבודה באבקה צהובה? יתכן והבנאית לוקחת בקרקש רק צוף ואת האבקה היא אוספת בעיקר משמשון הדור. רק עין בוחנת וצילום טוב יפתרו את התעלומה - אתגר לחובבי הטבע !

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: קיבל א ושמידע א 2020 דבורה בנאית מבקרת קרקש צהוב *Colutea istria*
חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית", מספר 7.

[/https://www.kalanit.org.il/calicodoma-in-colutea-istria-news](https://www.kalanit.org.il/calicodoma-in-colutea-istria-news)